

ویژه نامه مجله ایرانی اخلاق و تاریخ پزشکی ایران، سال ۱۴۰۳ یازدهمین کنگره سالیانه اخلاق و پزشکی ایران و هشتمین کنگره اخلاق پرستاری ایران

سخنرانی

کووید، فرصتی برای احیای اعتماد از دست رفته: مروری روایتی بر روند اعتماد در دوران قبل و بعد از کووید حایه کریمی^{۱*}، علی فرهمنداصیل^۲، سعیده سعیدی طهرانی^۳

چکیده

اعتماد بین پزشک و بیمار، یکی از ارکان اساسی در بهبود سلامت و کیفیت مراقبت‌های پزشکی است. در دهه‌های اخیر، این اعتماد به دلایل مختلف کاهش یافته است. شیوع ویروس کووید ۱۹، به‌عنوان بحرانی جهانی، فرصتی را برای بررسی و تحلیل تغییرات در سطح اعتماد عمومی به نظام سلامت فراهم کرده است. این مطالعه‌ی مروری، به بررسی وضعیت اعتماد عمومی مردم به نظام سلامت، قبل و بعد از همه‌گیری کووید پرداخته و مؤلفه‌های مؤثر بر این اعتماد را تحلیل کرده؛ همچنین، راهکارهایی را برای حفظ و بازسازی این اعتماد ارائه داده است. اطلاعات در این مطالعه‌ی مروری، از طریق جست‌وجو در پایگاه‌های علمی معتبر داخلی و خارجی نظیر Scopus، PubMed، Science Direct، Springer و جمع‌آوری شده است؛ همچنین، مقالات مرتبط از پایگاه‌های ایرانی نیز مانند Magiran و IranMedex بررسی شدند. در این تحقیق، مؤلفه‌های اعتماد، عوامل مؤثر بر آن و چالش‌های پیش روی نظام سلامت در دوران همه‌گیری تحلیل شده‌اند. مطالعه نشان داد، مؤلفه‌های اعتماد در ارتباط پزشک و بیمار تحت تأثیر همه‌گیری کووید ۱۹ تغییراتی شایان توجه را تجربه کرده‌اند. در دوران پیش از همه‌گیری، اعتماد عمومی به پزشکان به دلیل عواملی مانند رعایت نکردن عدالت در درمان، خطاهای پزشکی و رفتار غیرحرفه‌ای برخی پزشکان روندی کاهشی داشت؛ برای مثال، نظرسنجی‌ها نشان می‌دهند، اعتماد عمومی به متخصصان سلامت در ایالات متحده از ۷۳ درصد در سال ۱۹۶۶، به ۳۴ درصد در سال ۲۰۱۲ کاهش یافته است. با شیوع کووید ۱۹، این روند کاهش اعتماد، به‌طور چشمگیری تشدید شد. بسیاری از مردم به نهادهای دولتی، شرکت‌های دارویی و رسانه‌ها اعتماد نداشتند و معتقد بودند، این نهادها اطلاعات نادرست ارائه می‌دهند. طبق مطالعه‌ای در لهستان، ۳۱ درصد از مردم این کشور، همه‌گیری کرونا را تهدیدی اغراق‌آمیز و ۳ درصد از آنان، آن را تخیلی قلمداد کرده‌اند. باین حال، طی بحران کووید ۱۹، برخی از نهادها و کادر درمانی با ارائه‌ی خدمات فداکارانه و شفاف‌سازی اطلاعات توانستند اعتماد عمومی را تاحدی بازسازی کنند.

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۵/۰۶

۱. دانشجوی همزمان پزشکی و ارشد مجازی آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.
۲. دانشجوی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.
۳. استادیار گروه اخلاق پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.

نویسنده مسئول:

Email: karimihanie80@gmail.com

مجله سالیانه
اخلاق پزشکی و پرستاری ایران

این امر به شکل‌گیری مفهوم اعتماد مضاعف منجر شد که در آن مردم علاوه بر اعتماد به پزشکان، به عملکرد کلی نظام سلامت و دولت‌ها نیز، بیشتر توجه نشان دادند. اعتماد مضاعف، نه‌تنها بر روی کیفیت خدمات درمانی اثرگذار است، بلکه می‌تواند بر موفقیت برنامه‌های پیشگیری و درمان نیز اثر بگذارد. این مطالعه نشان داد، بحران کووید ۱۹ تأثیرات عمیقی بر سطح اعتماد عمومی به نظام سلامت داشته است. برای حفظ و بازسازی این اعتماد، ضروری است که اقداماتی مؤثر در زمینه‌ی ارتقاء کیفیت خدمات درمانی، پرورش شهروندان آگاه علمی، شفاف‌سازی اطلاعات و تعامل مثبت بین پزشکان و بیماران صورت گیرد.

واژگان کلیدی: اعتماد، اعتماد مضاعف، رابطه‌ی پزشک و بیمار، نظام سلامت، همه‌گیری کووید ۱۹.

Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine, 2025, Vol. 17, Supplement 11th Annual Iranian Congress of Medical Ethics and 8th Nursing Ethics Congress

Oral Presentation

COVID-19: An Opportunity to Restore Lost Trust? A Narrative Review of Trust Trends Before and After the Pandemic

Hanieh Karimi*¹, Ali Farahmand Asil², Saeedeh Saeedi Tehrani³

Published: 28 July 2025

1. Simultaneous medical student and virtual master of medical education of Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

2. Medical student of Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

3. Assistant Professor, Department of Medical Ethics, Medical school, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

*Corresponding Author

Email: karimihanie80@gmail.com

Abstract

Trust between doctors and patients is a cornerstone of improved health outcomes and quality medical care. However, this trust has eroded in recent decades due to various factors. The global crisis of the COVID-19 pandemic presents a unique opportunity to examine and analyze changes in public trust towards the healthcare system. This narrative review explores the state of public trust in healthcare before and after the COVID-19 pandemic, analyzing the factors influencing this trust and proposing strategies for its maintenance and rebuilding. A narrative review was conducted, with information gathered from searches in reputable national and international scientific databases like PubMed, ScienceDirect, Springer, and Scopus. Relevant articles from Iranian databases such as Magiran and IranMedex were also included. The review focused on the components of trust, factors affecting it, and challenges faced by the healthcare system during the pandemic. The review revealed significant changes in the components of trust in doctor-patient relationships due to the COVID-19 pandemic. Prior to the pandemic, public trust in physicians had been declining due to factors such as perceived inequities in treatment, medical errors, and unprofessional behavior by some healthcare professionals. For example, surveys indicate a decline in public trust in healthcare professionals in the United States, dropping from 73% in 1966 to 34% in 2012. The COVID-19 pandemic significantly exacerbated this decline, with many people distrusting governmental institutions, pharmaceutical companies, and media outlets perceived to be providing misleading information. A study in Poland found that 31% of respondents viewed the pandemic as an exaggerated threat, while 3% considered it entirely fictional. However, the dedicated service and transparent communication of some institutions and healthcare personnel during the COVID-19 crisis partially restored public trust. This led to the emergence of a concept known as "dual trust," where people not only trust individual physicians but also pay closer attention to the overall performance of the healthcare system and governments.

Dual trust has implications not only for the quality of healthcare services but also for the success of prevention and treatment programs. The COVID-19 crisis has had a profound impact on public trust in the healthcare system. To maintain and rebuild this trust, effective measures are essential. These measures should focus on enhancing service quality, fostering scientifically informed citizens, ensuring transparent communication, and promoting positive interactions between doctors and patients.

Keywords: Trust, Doctor-patient relationship, COVID-19 pandemic, Healthcare system, Dual trust.